

Chryścijanskaja

Dumka

BIEŁARUSKI KATALICKI DWUTYDNIOWIK

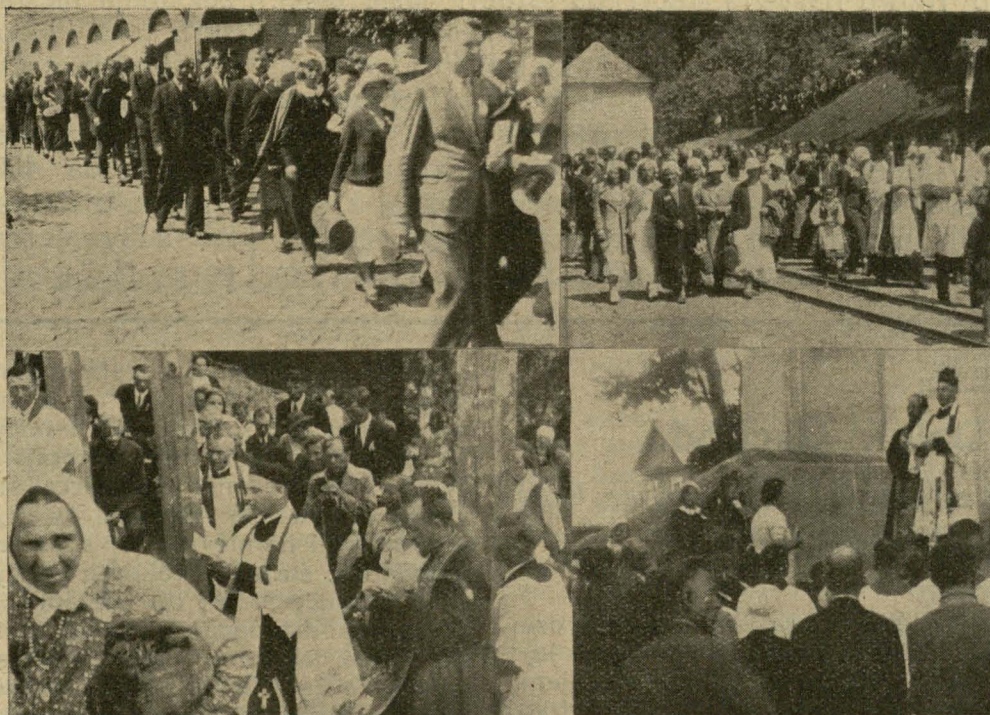
№ 12 (138).

Wilnia, 20 čerwienia 1937 h.

 Hod X.

PAŚLA KALWARYI

(6.VI.1937).

Żnimki z 3-ciaj Biełaruskaj Pilihrymki ũ Kalwaryju pad Wilniaj.

1. Biełaruskaja pilihrymy ũ pachodzie (čaćwiorkami) na wulicach m. Wilni. 2. Čało bieł. pilihrymki pry V st. 3. Čało bieł. pilihrymki ũ pieršaj ũwodnaj bramie. 4. Ks. red. Ad. Stankiewič pramaŭlaje da pilihrymaŭ pry ũwachodzie ũ kalwaryjski kaścioł.

Z hodu ũ hod na pačatku čerwienia jdzie ũ Kalwaryju Biełaruskaja Pilihrymka. Niezabyty heta čas! Pamiatny jon u dušy biełaruskaha pilihryma praz uwieš hod. I nia dziwa. Dzień našaj Karwaryi prynosić nam pahłybleńnie i supakoj dušy, a tak-ža ażyŭleńnie

lučnaści miž biełaruskaj inteliencyjaj i narodam, miž robotnikam i sielaninam, miž siałom i miestam.

Užo źwiečara pačali z roznych kutkoŭ našaha kraju źbiracca hrupki biełaruskich pilihrymaŭ. Nazaŭtra ranieńka ũ św. Mikałaja św. Imša i ka-

zańnie ajca Jazepa Hermanowiča. Jon-ža hałoŭny pawadyr sioletniaj Pilihrymki. Chutka prybywajuć jašče dwa biełaruskija duchoŭniki: red. Ks. Ad. Stankiewič i unijacki świaščėńnik Uł. Anoška. Jahony ũschodnicki wyhlad zwaračwa-je na siabie ũsich uwahu,

A hadzinie paŭdziewiataj Pilihrymka ũ poŭnym paradku, z strojnej i hromkaj biełaruskaj relihijnej pieśniaj, pa wulicach Wilni kirujecca ũ bok Kalwaryi. Pa derozie mnohija jašče dałučajucca.

Ŭ Kalwaryi 15 minut adpačynku i abchod Kryžowych Daroh. Pramaŭlajuć napieramienu Ks. J. Hermanowič i Ks. Ad. Stankiewič. Pahoda staić charošaja. Nastroj u pilihrymaŭ padniaty i ũračysty. Hołas biełaruskich pramoŭcaŭ hołasna ražlahajecca pa bary kalwaryjskim. Pa derozie napatykajucca inšyja pilihrymki, u ahramadnaj bolšaści tak-ža biełaruskija, ale wiaduć ich polskija ksiandzy i papolsku da ich pramaŭlajuć. Pilihrymy henyja ździŭlena ũsluchajucca ũ biełaruskiju mowu našych ksiandzoŭ i mnohija tak-ža dałučajucca da biełaruskaj pilihrymki.

Pry adnej stacyi pramaŭlaje tak-ža a. Ŭl. Ahoška. I jon hawora dawoli dobrej biełaruskaj mowaj (rodam jon aŭ z Mahiloŭščyny), ale pie-

rasypaje carkoŭna - sławianizmaciami i rusycyzmaciami i heta reŭa wucha biełarusau łacińnikaŭ.—Ŭnija nia moŭa znajści sabie miesca — filozofična zaznačaje niechta z intelihientaŭ. — Hetkaja adčuwejcca roźnica miŭz biełarusami katalikami, bo-ŭ i unijat katalik, a što-ŭ miŭz biełarusami katalikami i prawasłaŭnymi? Hetuju roźnicu zhladzić zmohuć i pawinny tolki sami biełarusy, nikoli čuŭzyncy — kidaje dumku inšy. Ahułam-ŭa pry-sutnaść siarod łacińnikaŭ uschodniaha šwiaščeńnika robić dobraje ũraŭańnie. Chryścijan-ski ũniwersalizm bačycca widawočna.

Biełaruskaja Pilihrymka ũ paradku, z naboŭnym nastrojem, z zwonkaj pieśniaj, ad stacyi da stacyi idzie dalej. Ŭ wadnym miescy spatykajucca z niejkaj inšaj wialikaj pilihrymkaj. Kolki sot narodu adtul rynułasia siudy, da nas, pasluchać biełaruskiju pramowu. Słuchajuć uwaŭzna, z wialikim zacikaŭleńniem. Niejkaja hrupka burycca, niešta ho-

łasna tałkuje. Akazwajecca, heta byŭ pratest prociŭ biełaruskaj mowy. E! nia spynić wam, nia strymać jaje hołas, što zwonka źwinić, wypływajućy z hrudziej wiernych synoŭ Bielaruskaha Narodu! Čujuć heta „protestanty“ i supakojwajucca.

A woś i apošnija stacyi: Ŭkryŭawańnie, Kalwaryja, Hrob, Znachod Kryŭa. Nadyšla raŭwitalnaja pramowa. Pramoŭca ũ haračych sławach padčorkwaje značeńnie Darohi Kryŭa, zaachwočwaje prycho-dzić jašče ũ bolšym liku na druhi hod, a tak-ŭa malicca za tych usich, što ũžo adyšli ad nas u wiečnaść, asabliwa za tych, što pieršyja zasiawali ziarniaty adradžeńnia Bielaruskaha Narodu. Strojna hrymić ŭaobnaja pieśnia „Anioł Panski“.

Ŭreście z pieśniaj „O, moj Boŭa, wieru Tabie“, Bielaruskaja Pilihrymka, lik jakoj dachodziŭ da 400 asob, uwachodzić u Kalwaryjski Kaścioł, dzie adbywajucca bahasławienstwa Najšwiaciejšym Sakra-

Ks. I. Hermanowič.

Na Daloki Ŭschod.

3)

(Wilnia—Miensk—Maskwa—Čarbin—Pekin—Rym).

III. Hranica.

— Waš pašpart?

Što-ŭ heta—ũžo sawieckija kantralory? A dzie hranica?... Pryhladajućysia wielmi pilna, my tak jaje j nia ũbačyli. Prajšli „Rubikon“ i nia wiedajem, dzie jon? Dy niama času razwaŭzać: pašparty, wizy... Kantralor i para ũradoŭcaŭ zahladajuć koŭznamu ũ papiery i ũ wočy: papiery zabirajuć, a ũ dušy pakidajuć trywały adbitak sawieckaj kontroli. Haworać tonam uradowym: heta — znajomy, stary carski ton, ale ũcisnuty ũ nowyja ramki. Koŭny ũradowiec, jak widać, abrezany rewalucyjnym siarpom i abstukany mołatam, wyciahnieny ũ strunku, jakby hlynuŭ doŭhuju pałku, padstryŭany pad ahulnuju praletarskuju roŭniu, — ũ swaim pierakanan-ni biaskonca pierawyŭšaje sušwietnuju burŭuaziju, da katoraj zaličaje ũsich nas pierajeŭdŭzajućych hranicu.

Jedziem dalš. Raptam čujem — marš — muzyka: heta — prywitańnie. Ŭrkiestra na hanku pryhoŭaha domu jhraje, wytrubliwaje padjomnyja melodyi. Čiahnik pawoli prachodzić wializarnuju tryumfalnu-

ju bramu. Sustrečnaja nadpiš abwiašćaje: „Praletaryi ũsich krain zlučajciesia!“ Z druhoha boku bramy: „Komunizm sotriot wsie hranicy!“ Na stancyi Nieharełaje šmal moładzi, katoraja witaje... nas?... Dy nia wielmi ab nas kłapocicca! Heta ũsio pryhatawana dla swaich. Bo woś tyja „indywidui“, što na tym baku hranicy mieli spuščanyja wočy, tut prašwiatleli: stajali ũ woknach i z ŭywoj ũśmieŭkaj witali witajućych. Tut roli pieramianilisia: jany čulisia na swaim hruncie, a my spuščili wočy. Ju-Fun-Šyn stajaŭ, jak adrantwiely i maŭčaŭ. Brat Antoni ahladaŭsia na mianie. Tolki małodšy kitajec-student nie akazywaŭ strachu, a prostaje zacikaŭleńnie. Dy zrešta ũ hetych kitajcaŭ byŭ stały padziel abawiazkaŭ: dziadŭka adkazywaŭ pierad usiakimi ũladami, swaryŭsia sa ũsimi, adyhywaŭsia to papierami, to partmanetkaj, a student tolki pašwistywaŭ i słuŭŭy dziadŭku za nasilšćyka, lakaja i — hultaja, bo raboty bylo mała.

Čiahnik zatrymaŭsia akančalna. My byli hatowy wychodzić, adnak doŭha nihto nas nia klikaŭ. Wokny j dŭwiery začynieny. Čakajem i čakajem. Nareście ŭjaŭlajucca ũłady: addajuć pašparty i zahadywajuć wychodzić na mytniu na rewiziju. Prytym nam dakładna rastłumačyli, što sawieckim nasilšćykom „na čaj“ nie dajecca; zatoje musimo pry asobnym stale aplacić taksu i dostać kwitancyju na nasilšćyka, a ũžo jon paniasieć darma. Ci sam nasilšćyk što z hetaha maje, ja nie dawedaŭsia.

mantam. „Budź zaŭsiody pachwalony, „Budź wiečna pachwalony“, „Boža, što kaliś narody“ piauucca z asabliwym duchowym padjomam.—Jomka piauuc Bielarusy — zaznačaje niechta, wychodziačy z kaścioła.

*

U zakrystyi Kalwaryjskaha Kaścioła lażyć knižka, dzie zapiswajecca kožnaja pilihrymka: adkul, chto wioŭ, skolki asob. Prad Bielaruskaj Pilihrymka z pad Maładečna, likam 1555, badaj pałowa prawasłaŭnych, na čale Ks. K. Lubianca.—Ach woś što! Nie-kalki sot prawasłaŭnych bielarusau prywioŭ u Kalwaryju ksiondz, jaki pramaŭlaŭ da ich wyklučna papolsku i jaki nawat nie pryznaje bielaruskaj nacyi, dyk čamu-ž ab hetym nie padumajuć ksiandzy bielarusy? Na budučy hod treba paprawicca, na budučy hod u Bielaruskaj Pilihrymcy pawinny być i kataliki i prawasłaŭnyja, pilihrymka heta pawinna być ahulna-bielaruskaja. Bo ci-ž nie adna była dla ŭsich

nas Daroha Kryža našaha Spasa?

*

Pa ŭsim, razsieŭšysia pad kalwaryjskimi sosnami, pačaŭsia adpačynak, pasilak, uzajemnyja častawaŭni, pryjaznyja hutarki, supolnaja i hrupami fatahrafija i — apošniaje „da pabačaŭnia“ na druhi hod.

Sioletniaja Bielaruskaja Pilihrymka miała asabliwy charakter. Była jana duža roznorodnaja što da miesca pachodžaŭnia pilihrymaŭ. Prybyli jany — aprača Wilni — z 19 miascoŭ našaha Kraju. I tak byli pradstaŭleny hetkija miastcy: Świr, Haduciški, Dukšty, Kluščany (Świanc. paw.), Kiena, Ławaryški, Tabaryški, Turhieli, Małyja-Salečniki (Wilenska-Trocki paw.), Źodziški, Daniušawa (Wialejski paw.), Smarhoni, Kuciewičy, Baruny (Ašmianski paw.), Subotniki, Dziawieniški (Wałożynski paw.), Baradzieničy (Brasłaŭski paw.), Repla (Waŭkawyski paw.), Dzialatyčy (Nawahradzki paw.).

Atrymaŭšy na pamiatku našy pilihrymy malitaŭnik „Ho-

U Litoŭcaŭ

Nie dazwolili. Litoŭcy, jak pawiedamlaje ich presa, źbiralisia wydawać dwutydniowik „Šwiesos Kelia“ (Daroha Światła) ŭ Waršawie i „Šwienčionu Balsa“ (Świancianski hołas) u Świancianach. Administracyjnaja adnak ulady nie dazwolili.

Kanfiskaty. № 44 „Viln. Rytojus“ zahadam Starasty m. Wilni skanfiskawany. Taksama skanfiskawany zbornik wieršaŭ „Lietuviški eileraščiai“ (Litoŭskija wieršy).

„Aušrele“ (Zorka), dziciačy časapis, dadatak da „Viln. Rytojus“, školnymi ŭladami zabaronieny ŭ pačatkawych prywatnych i dziaŕžaŭnych školach.

Zasudzili ksiandza. Niadaŭna ŭ Świancianach Wilenski Akružny Sud zasudziŭ Ks. A. Zarembu na 6 miesiacaŭ wastrohu. Winawacili jaho ŭ tym, što jon zapiswaŭ na litoŭski ład proźwiščy, pišučy metryki.

łas Dušy“ i „Chryśc. Dumku“, wiasiołyja i silnyja ducham, adprawilisia damoŭ z čwior-daj dumkaj ab budučaj Bielaruskaj Pilihrymcy ŭ nastupnym hodzie.

Daj-ža, Boža, da ščaśliwaha pabačaŭnia!...

Wializarnaja zala, razździelena pasiaredzinie ladaj, dzie rewidujuć bahaży, wyhladaje skarej na wialikapanski salon, čym na praletarskuju mytniu. Nawakoł pa ścienach wialikimi litarami wypisana parasiejsku, paanhielsku, francusku, niemiecku, italjansku: „Proletaryi wsiech stran...“ i małymi litarkami — pabielarusku i paukrainsku — toje samaje. U zali ŭradoŭcaŭ — čma! Adnak chodziać — šmyhajuć biaz stuku, haworać biaz homanu, i naahuł panuje takaja ciš, jakby tut pracawali aniamieŭšyja ludzi. Časam nawat tolki znakami pieramihiwajuca z saboju. Rewizyja — padrabiaznaja: u mianie prapuścili nawukowyja j carkoŭnyja knižki, zatrymali ŭsie hazety j brašury palityčnahaźmieštu. Prapuścili adziežu j jadu. Wietliwaść — suchaja, ale prykładnaja! Šukali j pytali ab swaju, sawieckuju, walutu, katoruju sroha zabaraniajuć uwozić u Rasieju. Treba było takža pakazać usie zahraŭničnyja hrošy dla kontroli wydatkaŭ u SSSR. Na wyjezd, na asabistyja wydatki naležyła źmianić hrošy — „walutu“ ŭ kasie, pawodle pradwajennaha kursu, zn. 1 dolar amerykanski za 1 rub. saw. 92 kap. Prytym nas zapeŭnili, što sawieckija hrošy, jakija astanucca, možna budzie na kitajskaj hranicy admianić nazad na „walutu.“ Cikawaja manipulacyja. Publika pawieryła tolki častkowa. Asabistaj rewizy nie rabili. Ja nie płaciŭ nijakaha myta.

My ŭzdychnuli krychu swabadniej. Stali razhladacca. Świat byŭ admienny: i nia toje, što ŭ Pol-

šcy, i nie takoje, što spatykałasia kaliś u daŭniejšaj Rasiei. Prajehali hranicu pamysna. Adnak čulisia, jak Robinzon Kruzo pośle karablekrušeŭnia, kali apynuŭsia na sušy: byŭ cely i ščaśliwy, adnak palez načawać na drewa. Asabliwa zabaŭna wyhladaje čalawiek, katory ŭpiaršyniu wybraŭsia ŭ dalokuju padarožu: usio zwyčajnaje jamu wydajecca asabliwym; nie dawiaraje nikomu, ani nawat samomu sabie; pierapytywajecca šmat razoŭ ab toje samaje... Nia inakš bylo z nami; tymbolš, što raptam znajšlisia my ŭ ziamli „Goga j Magoga,“ jak nam kazali pierad wyjezdam.

Ja spačatku hawaryŭ z uradoŭcami parasiej-sku, ale pašla, aswoiŭšysia, pierajšoŭ na bielaruščynu, nawat sumysna šukaŭ akazii da hutarki. Nichto, praŭda, z ich nie wyražaŭ najmiensaha ździuleŭnia, adnak usie adkazywali, apryč nižejšych čynoŭ, tolki parasiejsku. Bielarusizacyja, widać, jašče nia wyjšła z mokrych pialonak.

Ale niadoŭha my razhladalisia: zaharnuŭšy nas — celuju stadu čužych, „inostrancew“ — skirawali da swajho ciahnika „SS Bielaruskich žal. daroh.“ Hetym ciahnikom — praz Maskwu, Ural, Sibir — dabiaromsia da samaj Mandžuryi.

—=Bożaje Słowa=—

na V Niadzielu pa Siomusie.

I.

U heny čas skazaŭ Jezus swaim wučniam: kali sprawiadliwaść waša nia budzie bolšaj, jak knižnikoŭ i faryzejaŭ, nia ŭwoj-dziecie ŭ waładarstwa niabiesnaje. Wy čuli, što skazana starazakon-nym: nie zabiwaj, a čto-b zabiŭ, na tažo budzie sud. A ja wam ka-žu, što kožny, čto hniewajecca na swajho brata, pojdzie pad sud. A čto-b skazaŭ na swajho brata „raka,“ budzie padleħły sudu naj-wyšejšamu. A kali-b čto skazaŭ biazbožnik, na tažo budzie ahoŭ piakielny. Dyk kali pryniasieš ty swaju achwiaru da aŭtara i tam prypomniš, što brat twój maje niešta prociŭ ciabie: pakiŭ tam prad aŭtarom swaju achwiaru i idzi pierš pahadzisia z bratam swaim, a tady wiarnuŭšysia pała-ży swaju achwiaru.

(Mat. 5, 20—24).

II.

Chryścijanskaja sprawiadliwaść

Siańnia Jezus Chrystus wuča nas swajej sprawiadliwaści. Roz-naja jana ad sprawiadliwaści fary-zejaŭ i ad sprawiadliwaści hetaha świetu. Wonkawaja, zwierchniaja wiernaść Bohu, što apirałasia tol-ki na formie religii, na abradzie, a tak-ža hetkija samyja, bo tolki dla ludzkoha woka, dobryja ŭčyn-ki — woś i ŭsia sprawiadliwaść faryzejaŭ.

Tolki farmalna, dla woka ludz-koha, być dobrym i siańnia dla mnohich jość najwaźniejšaj spra-waj ich maralnaha i religijnaha žyćcia. Żwierchnie-paradačnyja da bliźniaha adnosiny, a ŭ sercy samalubstwa, wykonwańnie abra-du religii, a ŭ sercy choład i pusta-ta — woś i ŭsia dobraść i spra-wiadliwaść mnohich, duža mno-hich siańniešnich ludziej.

Tymčasam świataja Wanelija wuča nas sprawiadliwaści susim inšaj. Dla jaje mała spoŭnić tolki abrad religii, adbyć tolki formu, a tak-ža mała adnosna bliźniaha być uparadku zwierchnie i farmal-na, ale jana damahajecca ad ča-ławieka, kab jaho adnosiny da Boha j bliźniaha pachodzili z sčy-raj duży, z praŭdziwaj lubowi. Dziela hetaha Jezus Chrystus su-dzić čaławieka nia tolki za ich zwierchnija čyny, ale tak-ža—i to

pradusim — za ŭnutranuju pryčy-nu henyh čynaŭ, heta znača: za ŭčućci i nastroi serca, za imknieŭ-ni i pažadanni woli. Woś-ža kož-naja błaħaja dumka, kožny błaħi namier, pačućcio nienawiści, hnie-wu, pahardy dla bliźniaha, kali tolki na heta jość zhoda woli, prad Boham jość prastupkam, hre-cham takoj samaj miery, jak i sa-myja żwierchnija čyny, što adpa-wiadajuć henym unutranyim paču-wańniam i nastrojajm.

U hetkim značeńni treba j raz-umieć słowy Zbaŭcy ab prastup-kach i karach u siańniešniaj Wa-nelii. Jon nas wuča, što aprača zabojsťwa čaławieka i hwałtu nad im, jość tak-ža j inšyja, tak-ža ciazkija adnosna jaho prawiny, što nia jość čynami, a tolki bła-himi nastrojajmi i pažadanniami našaj duży. Trom rodam prawinaŭ adnosna bliźniaha, jakija spra-wiadliwaść faryzejaŭ uwažała za drobnyja, adpawiadajuć pawodle Chrystusa try rody kar, jakimi ŭ Starym Zakonie karali za najcia-żejšyja kryŭdy i źniawahi čała-wieka.

Za hnieŭ — kaža Jezus Chry-stus—čaławiek winien „sudu,“ he-ta značyć kary, jakoj karali zabojs-ťwa, a takoj karaj była śmierć. Žniawaha čaławieka aramajskim słowam „raka,“ što znača: podły, niahodny, pawodle Chrystusa wi-nawataja jość „rady,“ što znača—jość prastupkam, jaki ŭ Žydoŭ sudziŭ najwyšejšy sud, Sanhedryn. Ŭrešcie paharda bliźniaha słowam „biazbožnik“ ci jak inšyja tłuma-čać „hlupiec,“ što znača: Boh jak-by pamyliŭsia, tworačy takoha ča-ławieka i ciapier u henym čała-wieku niama Boha, — paharda i abraza hetkaja pawodle Chrystusa zasłuźwała na karu „gehenny,“ heta jość — na karu spaleńnia ŭ dalinie „Hinnom.“ Za časaŭ Chry-stusa ŭ hetaj dalinie palili ŭsiakaje brudnaje śmiaćcio i była jana symbolem, znakam ahniu piakiel-naha.

Hetkaja jość chryścijanskaja sprawiadliwaść, hetak Chrystus, ja-ki bača tajomnaści serca našaha, asudžaje našyja prawiny adnosna našaha bliźniaha. Mnohim heta pakazwajecca zanadta surowym i i nawat niesprawiadliwym, bo ci-ż možna ŭwažać adnolkawaju winoj i karaj za hnieŭ i zabojsťwa i ci-ż

sprawiadliwaj jość kara piakielna-ha ahniu, jakoj hrazić Chrystus tym, što tolki źniawaźliwym sło-wam „hlupiec—biazbožnik“ abra-żajuć bliźniaha?

Hetak dumajuć tyja, jakija, zhodna z wonkawaj sprawiadli-waścij hetaha świetu, nie pry-znajuć unutranych pryčyn ludzkich čynaŭ. Toje ŭsio, što dziejecca na świecie — pawodle ich—jość wy-nikam dziejańści roznych zwierch-nich pryčyn. Klimat, hieohrafična-je pałažeńnie, warunki ekonamič-nyja i hramadzkija, uzhadawańnie i spadkabierstwa — woś adžynyja pryčyny, jakimi sprawiadliwaść hetaha świetu tłumačyć usie čyny kožnaha čaławieka. A ŭsio toje, što jość čysta asabistwym u čała-wieka, usie jaho duchowija, unu-tranyja nastroi, usio heta, pawod-le sprawiadliwaści hetaha świetu, a nawat pawodle dumki niekato-rych wučonych psycho-socjolo-ħaŭ — jość prajawam u čaławie-ka patolohičnym, prajawam chwo-raści jaho.

Hetkaj „nawucy,“ padważanaj nawat sučasnaj fizykaj, adwieku piareča Wanelija. Hetkaj nawucy piareča takža j naš asabisty dośled, naša asabistaje prakanańnie. Jas-na, što za našy čyny, jak zwierch-nija, tak i ŭnutranyja, adkazny pradusim my, a nia toje ŭsio, što paza nami. Dziela hetaha sapraŭ-dy jość sprawiadliwym adnolkawa sudzić, jak wykanańnie čynu, tak i samuju wolu, samuju pastanowu dakanać heny čyn.

Woś-ža niamožna nam zda-wolwacca sprawiadliwaścij heta-ha świetu, katoraja tolki tam ba-ča winu, dzie stałasia jaŭnaj ludz-kaja žniawaha ci kryŭda. My pa-winny wykidać z sarcoŭ swaich i nišćyć sam zarodak, samuju kry-nicu hniewu, nienawiści i pahardy da našaha bliźniaha.

Nijkajaka malitwa, nijakajaka re-ligijnaja praktyka, nia wylučajućy nawat najświaciejšaj z ich, jak św. Kamunija, nie zwalnijaje nas ad hetaha zakonu chryścijanskaj spra-wiadliwaści. „Kali prynosiš ty swa-ju achwiaru da aŭtara i tam pry-pomniš, što brat twój maje niešta prociŭ ciabie, pakiŭ tam prad aŭ-tarom swaju achwiaru i idzi pierš pahadzisia z bratam swaim, a ta-dy wiarnuŭšysia pałaży swaju ach-wiaru“...

Ks. Ad. St.

WASILKI

Addziel dla dzieci.

Dub.

Silačom staic
Dub razwiesisty,
I zдалok widać
Pyšny wierch jaho.

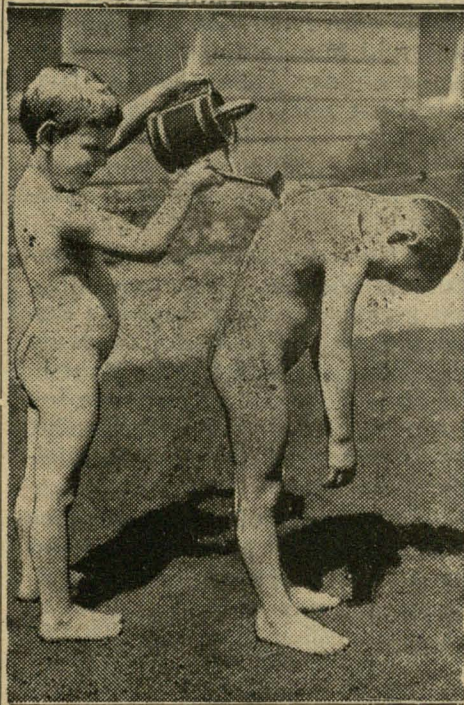
A ũnizie pad im
Rečka kocicca,
Srebram-stužkaju
Pawiwajecca.

Ŭ nahach trawa
Nizka ścielecca,
A wakoł lažyc
Trawianisty łuh.

Ŭ hlyb ziamli ũwajšli
Karani jaho.
Krepka dub staić,
Nie waruščycca.

Tak razmašysta
Paraskidany
Wa ũsie storany
Łapy krepkija!

Kamiel—słup-skala
Dyša siłaju,
A ũharu zirnies —
Šapka waliccal!...

lać nie chaciełasia: čahości mnie byccam nie staje, niečaha zabyũsia, ci nie zrabiũ. Ja nawat pry-paminaũ — zdajecca zrabiũ usio, što treba: zadanyja lekcyi wiedaũ u škole, i nazaũtra ũsio zrabiũ, zanos nawat lhnasiu knižku, što jon prasiũ...

— E, ubiũ sabie niawiedama što ũ haławul — kaža matka. — Dziwišsia na lampu, mały Bielarusik, jak baran na nowyja waroty, zamiesta iũci spać.

Piatruš usio siadzić.

— Mama! Ŭžo znaju — kaža, — prypomniũ! Ty sama padskazała! Woš bačyš — my Bielarusy, żywiom na swajej ziamli, pracujem, ale zarobleny hroš addajom druhomu: ci to lekaru, ci kamu inšamu. Kali ja žwiarnušsia z hetkim pytańniem da wučyciela, to jon skazaũ — my sami hetamu winawaty. Usio dabro zaležyc ad nas. — Dyk woš, mama, jak-ža ad nas, čamu my nie starajemsia pracawać dla palepšeńnia našaj doli, kali my sami zjaũlajemsia kiraũnikami našaha žycia?

Maci ničoha nia kaža, tolki ũsio pahladaje na Piatrusia, adkul u jaho takija dumki?

Ŭ lesie ũletku.

Niama ũ lesie taho razdolla, jak na poli, ale dobra ũ im u haračy poũdzień. I čaho tolki nie nahledzišsia ũ lesie!

Wysokija čyrwanawatyja chwoi razwiesili swaje ihlistyja wierchawiny, a zialonyja jolački vyhinajuć swaje kalučyja halinki. Krasujecca bielaja kudrawaja biarozza z pachučymi listočkami, dryžyc šeraja asina, a karanasty dub raskinuũ šatrom swaje, niby wyrazanyja rukoju, listy.

Z trawy hladzić bielaje wočka sunicy, a popleč užo čyrwanieje pachučaja jahadka.

Bielyja pacierački landyša kačajucca miž hladkich liščiaũ.

A woš paziraje z trawy bielenki hrybok, a tam, miž dwuma asinami, prytaũsia čyrwonieńki hrybok — padasinawik.

Niedzie stukaje pa drewu swaim mocnym nosam dziacieł, kukuje biazdomnaja ziaziula.

Šery zajčyk šmyhanuũ u kusty, wysoka miž halinkami matnula pušystym chwastom skakuchawawiorka. Daloka ũ hlybini lesu niešta traščyc i łomicca: heta idzie kasalapy Miška.

Razhadki zahadak z № 11:

1. Łučyna z ahniom. 2. Ahoń razahreũ žaleza, a žaleza bjuc mołatam.

— Ja nie mahu spać spakoj na, u miańie duša zdajecca tak i wyskačyc. Mama, ja chaču razam z usimi pracawać dla nas, dla palepšańnia našaj doli!

— Piatruš, synočak, hlań jaki ty jašče maleńki, jak mała maješ siły. Laž i špi šmieła dy smačna, a kali padraščieš i nabiareš rozumu i siły, tady staniešsia kiraũnikom našaha lepšaha žycia.

— O, ciapier ja zasnu, kali baču, što chutka ũsio źmienicca k lepšamu.

— Piatruš stanawicca na malitwu. Doũha molicca, dažej jak zaũsiody. Pašla spakojna ścielić ložak swoj kala piečki, kładziecca i chutka zasynaje.

H. B.

Niewiasioły dzień.

Niewiasioły dzień wydaũsia siańnia Piatrusiu.

Čamu niewiasioły? Jon i sam nia moh-by adkazać. I ũ škole ničoha niapryjemnaha nia trapiłasia i doma ũsio dobra — a jamu niawiesieła. Nie chaciełasia hulać z siabrami na pieramiency ũ škole, nawat cikawaja kniha z školnaj biblijateki zusim nia idzie ũ haławu... Piatruš sam nia pamiatuje, jak palažyũ knižku na kaletna dy i zadumaũsia, hledziačy na wahoń lampy.

Matka daũno užo ũbačyła, što Piatruš siańnia sam nia swoj i jana što minutu ũzwodzić wočy z pracy na swajho synka... Doũha ničoha nia kaža, a ũreščie pytaje:

— Čaho tak nadušsia, Piatruš? Skryũdziũ chto ciabie ũ škole?

— Nie, mama. Tak tolki čahoš niawiesieła. Nie mahu ni čytać, ni štoš rabić. Usio štości ũ haławie wiercicca...

— Peũna hulanki z siabrami.

— O, niel Mnie siańnia i hu-

Uražańni z Bielaru- skaj Pilihrymki ũ Kalwaryju.

U našym šerym sialanskim žy-
ci zdarajucca tak-ža i dni światlej-
šyja, ab jakich pamiać astajeccu
nazaŭsiody. Woś da hetych-ža
dzion treba zaličyć našu Bielar-
skuju Pilihrymku ũ Kalwaryju.

Z usich, nawat i dalejšych,
kutkoŭ našaj staronki pa 100 i
bolej wiorst z chatamkami na pla-
čach i časami bosyja jšli my ũ
Wilniu, kab tut z wusnaŭ našych
bielaruskich ksiandzoŭ pačuć pub-
lična naša rodnaje bielarskaje
słowa.

Trudna apisać tyja trudy i mu-
ki, jakija my pieranosim, idučy ũ
Kalwaryju i wiertajučysia nazad!
Ich mała chto zrazumieje,—asab-
liwa tyja, kamu jość mahčymaść
karystacca nawačasnymi sposaba-
mi znosinaŭ.

Ale my ũsie swajé trudy i ciar-
pieńni, tak jak i ũkryżawany Je-
zus Chrystus, achwiaroŭwajem za
swoj harotny narod Bielaruski, za
siłu i hart našaj duży i cieła ũ
zmahańni za chutčejšaje ździej-
nieńnie našych narodna-hramadz-
kich ideałaŭ. Aproč taho zanosim
molby da Boha za żywych i pa-
mioršych našych matak i bačkoŭ,
bratoŭ i siaścior, swajakoŭ i zna-
jomych, jakija żyli i pracawali na
karyść i sławu Bielarskaha Na-
rodu.

Pa przykładu papiarednich ha-
doŭ zborcka pilihrymaŭ była ũ
kaściele św. Mikalaja, adkul, wy-
słuchaŭšy św. Imšy i wielmi pry-
hożaha kazańnia Ks. J. Herma-
nowiča, z kryżam i bielarskimi
ksiandzami na čale, śpiawajučy
bielarskija pieśni, idziom wulica-
mi Wilni aź u Kalwaryju, dzie pa
małym pierapynku pačynajem ab-
chodzić i razważać Kryżowaju Da-
rohu našaha Zbaŭcy. Pry koźnaj
stacyi ksiandzy mieli bielarskija
pramowy, jakich ludzi słuchali z
zachapleńniem i koźnaje ich sło-
wa, jak ahniom, wypaliwała znak
u našaj duży.

Raschodziačysia da chataŭ, nia-
siom pad našyja salamianyja stre-
chi nowuju enerhiju da pracy nad
našym adradžeńniem duchowym
i mataryjalnym, mocna wieraćy,
što Chrystowa z hrobu paŭstań-
nie pašla jaho muki i śmierci,
jość nam zarukaj, što i my z Bo-
żaj pomačaj dačakajemsia piera-
mohi.

F. K.

Z religijna-hramadz- kaj niwy.

× Adnosiny miż Rymam i Nia-
mieččynaj wielmi naprużanyja.
Niamiecki ambasadar pry Waty-
kanie wyjechaŭ u Berlin. Palažeń-
nie katalikoŭ u Niamieččynie wiel-
mi ciażkoje. Niadaŭna prociŭ uci-
sku katalikoŭ u Niamieččynie wy-
stupiŭ kardynał Zł. Št. Paŭnoč.
Ameryki Mundelajn, z pachodžań-
nia niemiec. Hitleroŭskaja Nia-
mieččyna pačułasia dzieła hetaha
abražanaj i zažadała ad uradu
Ameryki pajaśnieńniaŭ, ale tojni-
čoha nie adkazaŭ. Maŭčyc i Wa-
tykan.

× Nowaje kitajskaje tuma-
čeńnie Wanelii. Wiedamy kitaj-
ski katalicki wučony Ma-Siang Peh
ad niekalki ũžo hadoŭ pracuje
nad nowym pierakładam Wanelii.
Pamima 98 hadoŭ żyćcia, naboźny
i mudry kitajec paśpieŭ skončyc
swaju pracu i ũžo addaŭ kaściel-
nym ũladam da aprabaty.

× Presa Ajcoŭ Jezuitaŭ. Ajcy
Jezuity majuć 1112 presowych or-
hanaŭ u 50 mowach, jakija adbi-
wajucca ũ nakładzie 440 milijonaŭ
ekzemplaroŭ u hod dla 13,340,060
padpiščykaŭ. Dziŭna tolki, što Aj-
cy Jezuity nie wydajuć ničoha ũ
bielarskaj mowie.

× U Złučanych štatach Paŭn.
Ameryki jość ciapier 20,959,000
katalikoŭ, na 436,000 bolš jak u
hodzie prošłym. Katalickich ka-
ściołaŭ jość 16,526, katalickich
parachwijałnych škołaŭ 7,445 z
2,170,000 dziaciej.

× Katalickaje kino. U Rymie
prajektujecca wialiki katalicki fil-
mowy kanhres, jaki budzie raz-
hladać sprawu ũwiadzieńnia ũ ży-
cio dumak, pradstaŭlenych św.
Ajcom u encyklicy ab kinomato-
hrafii.

× U Francyi sajuz katalickich
inżynieraŭ maje ciapier 55 ad-
działaŭ z 10,000 siabroŭ. Hałoŭnym
zadaniem hetaha sajuzu jość
padniaćcie hramadzkej maralnaści.

× Dzierżawy, u jakija zaba-
ronieny ũstup misijanaram. Na-
leżać da ich: Afhanistan, Arabija,
Butan, Grenlandyja, Wonkawaja
Manholija, Tybet, Sikkim, malaj-
skija kniaźstwy, a taksama SSSR.
Takim čynam 275,000,000 ludziej
nia moža pačuć jašče i ciapier
Chrystowaj nawuki.

× Karty da ihry z abrazika-
mi światych. Biazboźnickaje wy-
dawiectwa ũ Maskwie wydała nia-
daŭna karty da ihry z abrazikami

† Adward Stalčynski

Małankaj ablaciela sumnaja
wiestka ab trahičnej śmierci św.
pam. Adwarda Stalčynskaha, ży-
chara wioski Sačyniat, žodzišnaj
hminy, Wialejskaha paw.

Asoba jaho była nam bliżej
znanaja, bo ad swaich maładych
hadoŭ pracawaŭ u hramadzkich
ustanowach dla ahulnaha dabra.

Ad pawajennyh hadoŭ byŭ
adnym z aktyŭnych świedamych
bielarusau, adzin z zakładčykaŭ i
daŭhaletni sakratar Hurtka Biel.
Inst. Hasp. i Kultury ũ Žodziškach,
stały śpiawak kaścielnaha choru
za časoŭ bielarskaj mowy ũ Žo-
dzišnjm Kaściele. I ahulam byŭ
jon świedamym i dziejnym biela-
rusam i čalawiekam.

Apošnim časam kala 10 hod
pracawaŭ jak buhaltar u Kasie
Stefčyka ũ Žodziškach i zdabyŭ
tytuł „dobraha čalawieka“, spa-
čuwajučy koźnamu ũ hory i pry-
chodziačy z pomačaj, paradaj i
tumačeńniem.

Za swoj dobry charakter mieŭ
pašanu tak-ža i z boku palakoŭ.

Zhinuŭ ad niaščasnaha wy-
padku ũ mlynie, papaŭšy ũ koła,
jakoje ścisnuła jamu ruku i hru-
dzi tak, što nie prahawaryŭšy praz
5—10 minut pamior.

Ab pašanie da jahonaj asoby
świedčać pachowiny, u jakich wia-
skowyja ludzi i nať polskaja inte-
lihiencyja masawa pryjmali ũdział
i amal usia daroha žalobnaha pa-
chodu kala 2—3 klm. była ũsta-
na kwietkami i zieleńniu.

Na hetym miescy wyrażajem
bačkom i siostram swoj spahad
z przyčyny pradčasnej, u poŭnym
rasćwiecie sił i wieku (mieŭ 31 hod,
śmierci ich syna, žadajučy, kab
naša bielarskaja ziamielka była
jamu lohkej i pamiać ab im una-
rodzie kab zastalasia nazaŭsiody.

K. Fiedarowič.

światych. Karty majuć nadpis u 15
mowach: „religija jość opijum čala-
wiewstwa“. Słowam, kaho Boh choča
pakarać, tamu rozum adymaje.

× Malitwa pierad pasiedžań-
niem parlamantu. Sojm dzierża-
wy Manitowa, jakaja ũwachodzić
u sajuz Zł. Št. Paŭn. Ameryki,
pastanawiŭ, kab zaŭsiody pačy-
nać pasiedžańnie supolnaj malit-
waj. Prociŭ hetaha wystupiŭ usia-
ho adzin pasoł.

Nastupny numer „Chryśc. Dumki“
wyjdzie 15 lipnia.

Biełaruskaja chronika.

Rezalucyi Biel. Nac. K-tu. Ahulny Schod Biel. Nac. K-tu ũ Wilni, jaki adbyŭsia 21.V. sioleta, miŭ inšym uziaŭ pad uwahu hetkija najwaŭniejšyja ũ sučasnaści patreby Biełarusau ũ hranicach Polskaje Dzierŭawy:

1. Prawiadzieńnie ziamielnaj reformy na ziemiach zasielenych Biełarusami, pry jakoj byli b nadzieleny da poŭnaziamiella mała-ziamielnyja i biezziamielnyja biełaruskija sialanie;

2. Ablahčeńnie padatkaŭ i samaŭradawych pawinnašciaŭ;

3. Wyasyhnawańnie tannych doŭhaterninowych kredytaŭ dla indywiduálnych sialanskich hospadarak pry pierachodzie ich na chutary;

4. Nacyjanalna - biełaruskaja arhanizacyja kooperacyi, absluhoŭwujučaja biełaruskaje nasielnictwa;

5. Aŭyŭleńnie samaŭradawaj dziejności inicjatywaj ŭnizu, ad miascowaha nasielnictwa, biaz ni jakaha nacisku ũ kiraŭnictwie z boku ũladaŭ dzierŭaŭnaj administracyi;

6. Adčynieńnie dla biełaruskaha nasielnictwa, zhadna z abawiazujučaj kanstytucyijaj i inšymi zakonami, pačatkawaha i siaredniaha školnictwa z nawučańniem u rodnej mowie, a tak-ŭa naładŭańnie zaškolnaj ašwiety dla dorosłaj moładzi praz biełaruskija kulturna-ašwiety hramadzkija arhanizacyi;

7. Spynieńnie ũ prawasłaŭnym carkoŭna-relihiyjnym ŭcyć palityki, jakaja ŭtrymliwaje ũ relihiyjnym ŭcyć prawasłaŭnych Biełarusau rasiiejšcyŭ abo ŭwodzić polšcyŭ, i prawiadzieńnie biełarusizacyi carkoŭna-relihiijnaha ŭcyćcia na ziemiach zasielenych Biełarusami ũ carkoŭnych propawiedziach i ahułam u nawučańni religii;

8. Ŭwiadzieńnie ũ kaścioł u biełaruskich katalickich parachwijach biełaruskaj mowy ũ kazańniach i dadatkawych nabaŭstwach, a tak-ŭa nawučańnie religii biełaruskich katalickich dziaćcij pabiełarusku;

9. Patreba wybarnaha zakonu ũ zakonadaŭčyja ŭstanowy, jaki daŭ-by mahčymašć biełaruskamu nasielnictwu mieć swaich pradstaŭnikoŭ u kolkašći adpawiadajučaj jahonaj ličbowaj sile.

(Pawodle biuletenu „Wiado-mošći Biełaruskie“ № 5, 1937).

Umareńnie, kanfiskata i apelacyja. Tyja ŭsie biełaruskija dziejačy, u jakich padčas rewizii 28.XI.36 zabrali dakumanty i kniŭki i jakim palicyja ich nie ŭziaruła, 10.VI. sioleta atrymali z prakuratury pawiedamleńnie, što ich sprawa ŭmorana, a zatrymanyja dakumanty i kniŭki skanfiskawany. Dawiedwajemsia, što mnohija zacikaŭlenyja na hetu pastanowu Prakurora zlaŭyli skarhu ũ Akruŭny Sud, damahajučysia zwarotu skanfiskawanych dakumantaŭ i kniŭzak. I heta zrazumieła. Tak napryklad, dziakujučy hetaj pastanowie Prakurora, majuć zhinuć, zabranaja ũ red. Ks. Ad. Stankiewiča, histaryčnyja dakumanty, nawukowyja kniŭki, rukapisny zbornik wieršaŭ Mašary, pryhatawany da druku, prywatnyja listy (časta trecich asob), u jakich jošć cenyja wiestki adnosna biełaruskaha ruchu i inš. Ŭsie hetyja mataryjały ks. redaktar ŭbiraŭ jak histaryčny i nawukowy mataryjał ahułam i jak mataryjał dla jaho pracaŭ z haliny historyi biełaruskaha adradŭženskaha ruchu.

Letniaje spynieńnie nabaŭženstwa. Ŭ kaściele św. Mikalaja nabaŭženstwa dla biełarusau na letnija miesiacy ŭžo spyniena. Pačnucca nanawa ũ wierašni miesiacy.

Biełaruskaja delehacyja. 8. VI. sioleta biełaruskaja delehacyja, u składzie red. J. Paŭniaka, R. Šyrmu, M. Košciwiewiča i ŭtorkoŭskaha adwiedali Ministerstwa Ašwiety ũ sprawie biełaruskaha liceju ũ Wilni. Delehacyja heta pazytyŭnaha nie asiahnuła ničoaha i sprawa liceju astajecca niawyrašana.

Biełaruskij referat na Kanhresie Nacyjanalnych mienšašciaŭ. Sioleta Kanhres Nac. Mienšašciaŭ adbudziecca ũ Londynie 14—15.VII. Ks. Ad. Stankiewič, jak delehat Biel. Nac. K-tu, ŭžo wysłaŭ na hety Kanhres pryznačany jamu referat na temu: „Etyčnyja padstawy kulturna-nacyjanalnych prawoŭ nacyjanalnych mienšašciaŭ“.

Schod Biełaruskaha Kredytnaha Kooperatywu. Dnia 23 traŭnia adbyŭsia ũ Wilni schod siabroŭ Biełaruskaha Kredytnaha Kooperatywu. Schod wysłuchaŭ sprawazdačy Nahladnaj Rady i Ŭprawy z dziejności Kooperatywu ũ minulyŭm hodzie, zaćwierdziŭ budŭet, bilans, rachunak prybyłaŭ i strat, wybraŭ Nahladnuju Radu

ZPALITYKI

× **Manifest čechasławackich litaratarau.** 20 hadoŭ tamu nazad čechasławackija litaratary wydali manifest, u jakim stali ũ abaronie histaryčnych prawoŭ swajho narodu. Ciapier, abchodziačy 20-ci hodŭdzie taho manifestu, litaratary Čechasławacčyny wydali nowy manifest: za demakracyju. Manifest haworyć, što budučaja Eŭropa budzie demakracyjnaj, Eŭropaj wolnych narodaŭ. Manifest hety padpisała 150 asob.

× **Ŭ Hišpanii** niadaŭna adzin z pieradawych hieneralaŭ paŭstancuŭ hien. Mola zabiŭsia. Byŭ heta najlepšy stratehik hišpanskich nacyjanalistaŭ. Kaŭc, što jaho zabil.

× **Ŭ SSSR prysudy śmierci.** 11 čerwienia wajskowy sud u Maŭskwie zasudziŭ na karu śmierci maršałka Tuhačeŭskaha i 7 inšych asob wysokaj ranhi. Prysud ŭžo spoŭnieny.

× **55 miljonaŭ ŭaŭnieraŭ hatowych da wajny.** Pawodle amerykanskaha abličeńnia, ciapier na wypadak wajny z 48 dzierŭawaŭ stanieć bolš 55 miljonaŭ ŭaŭnieraŭ. Da hetych dzierŭawaŭ nia ŭličana miljonnaja kitajskaja armija. Najbolšuju armiju majuć Sawiety, bo aŭ 1,545,000 stałaha wojska i 19,490,000 wycwičanaha zapasu. Na druhim miescy stać Italija, dalej iduć: Francyja, Niemiečcyŭna, Anhlija, Japonija.

× **Ŭ Niemiečcyŭnie aryšty j aryšty.** Ŭ apošnich dniach traŭnia aryštawana ũ Berlinie 2000 asob pad zakidam prynaležności da sacyjał-demakracyjnaha ruchu. Aprača hetaha masawa tam iduć aryšty katalikoŭ.

× **Aŭtanomija dla Zakarpaćcia.** Čechasławackaja Respublika pastanawiła dać aŭtanomiju Zakarpaćciu. Pačalosia ŭžo jaje ŭdzieńnie. Niadaŭna čechasławackaja rada ministraŭ pryniela zakonaprajekt ab ustanawleńni hubetnatara dla Zakarpaćcia. Maje być tak-ŭa ŭtworany aŭtanamičny zakarpaćcki sojm.

i abhawaryŭ mnoha sprau adnosna paprawy pałaŭžennia Kooperatywu, jak sprawa ściahiwańnia daŭhoŭ, prapahandy i papularności kooperatywu ũ šyrokich masach biełaruskaha nasielnictwa i inš. sprawy.

Našaj „Dumcy.”

Witaju Ciabie, „Chryścijanskaja Dumka,”
što z Wostraje Bramy wychodziš!
Niasieš Ty paciechu ũ rodnaj nam mowie
I horkija časy salodziš.

Jak hlanu na rodnuju našuju „Dumku” —
Ad radaści serca zabjeccal

Tam wobraz kachanaje Matački Božaj —
Ach tam, maja dumka imknieccal

Ty ptuškej wiasieñniaj ka mnie prylaciela,
Cudoŭnyja pieśni pijała:

Za ščyryja słowy, tak blizkija sercu,

Z padziakaj Ciabie caławała...

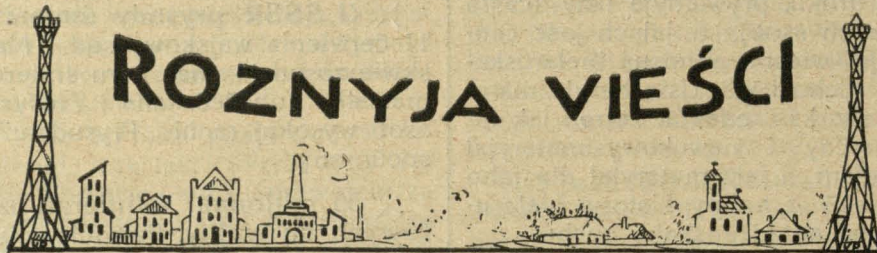
Laci-ža-ž Ty, „Dumka,” u rodnija wioski

Ŭ śpiačyja stukaj wakonca:

Prabudziacca sercy zaspanaha Ludu

J Ciabie pawitajuć jak sonca!...

W. Muraška.

— Pamiorła matka Stalina, jakaja
była chryścijankaj da śmierci.

— 15 klm. nad ziamloj. Niadaŭna
italjanskamu latunu pałk. Pecci ũdałosia
na aeraplanie ũzniacca ũwyš na 15.665
mtr. Pierad im dalatali tolki da 15.222 m.

— Chto maje najbóls kino-teatraŭ.
Najbolšuju kolkaść kino-teatraŭ maje ũ
Eŭropie Niamieččyna, bo aź 5.300 kinaŭ,
tady Anhlia — 5.000 kinaŭ, pašla Italija
— 4.800, Francija — 4.100, Hišpanija —
3.500, čechasławaččyna — 1.800, šwecy-
ja — 1.600, Belhija — 800, Aŭstryja —
765, Polšč — 693. Najbolšyja kino-teatry
jość u Francyi i Anhlji.

Z K r a j u.

— Nowyja bahaćci. Niadaŭna na Pa-
lešsi kala Dawidharadka adkryli wialikija
zależy aluminawaj hliny i koalitu.

— Nowaja čyhunka, što luča Kabylnik
i woziara Narač, užo skončana i ad
5 h. m. chodziać tam ciahniki.

Wilenskaja chronika.

— Aryšty. Aryštawanyja i pasadžany
ũ lukiski wastroh wiedamyja polskija ma-
ladyja palityčna-hramadzkija dziejačy dr.
H. Dembinski i Jendrychoŭski. Ŭ čym
ich winawaciać, — dahetul niawiedama.

— Byŭšaja bazylijanskaja biblijate-
ka (rukapisy i staradruki), što znachod-
zicca ũ bazylijanskich muroch, maje
być addana na ũtasnaść biblijateki im.
Wrubleŭskich u Wilni.

Paštowaja skrynka.

St. Ž. Atrymali, dziakujem, budziem
pakrysie karystać.

D. A. Dziakujem za pamiać i za ma-
taryjały. Ŭ nastupnych numaroch budziem
drukawać.

A. P. Atrymali, dziakujem, sprabu-
jem wykarystać, prošbu spaŭniajem.

J. Bier. Atrymali šmat, adnak wier-
šy pisać Wam nia radzim. Zatoje Waša
proza ũsim wielmi padabalašia.

W. M. Dziakujem, drukujem. „Chr.
D.” Wam pasylajem. Ci dachodzić jana
da Was?

K. F. Karystajem, prabujcie swajho
piara čaściej.

A. D. Z karespandencyi skarystajem
u numary nastupnym. Wieršy Wašy na
hety raz, na žal, nie ũdalosia. Dy i pišy-
cie Wy tak niawyrasna, što i pračytać
niemahčyma.

D. J. M. Drukujem pilniejšy mata-
ryjal. Waš artykul pojdzie ũ nastupnym
numary.

Ks. W. S. Sioje-toje wykarystajem.

N. Š. Drukujem.

Z. K. Choć pozna, ale karystajem.

A. K. Pryšlicie, skolki možacie.

D. B. Prošbu častkowa spaŭniajem.

Na „Chr. D“ prystali: Ł. R. — 2,40,
Ks. K. R. — 5,00, K. Ł. — 0,60, Sa zbu-
ru J. Bahdanowiča — 11,50, P. Š. — 0,60,
R. Ł. — 0,60, M. K. — 0,60, Ŭl. S. — 0,60,
J. L. — 0,60, J. Š. — 1,20, Ŭl. Ŭ. — 0,50,
A. W. — 2,00, J. S. — 1,00.

(d. b.)

Pišmy z wioski

Wiosačka Niecki ũ Bielastoč-
čynie całkom adrezana ad bielaru-
skich upływaŭ. Pabielarusku tut
haworać miž saboj tolki staršyja
ũ swajej chacie, a da dziaciej nať
i ũ chacie bački starajuca hawa-
ryć papolsku. Ŭ našaj wioscy lu-
dzi nia majuć nad saboj bielaru-
skaj apieki. Naša wioska katalic-
kaja, ale kala nas jość wioski pra-
wasłaŭnyja i jany užo ũ bielaruš-
čynie kudy za nas męcniejšyja.

N. Š.

Ŭ nas u Dziawieniskaj hmi-
nie bolšaja čaść bielarusy, jakija
haworać pabielarusku i ũ jakich
usie zwyčaj bielaruskija. Ale jość
i ciomnych, katoryja nia znajuć,
chto jany. Ŭ našaj parafii prawi-
słaŭnych bielarusau niama. Jość
u nas mnoha ličwinoŭ, katoryja
damahajucca, kab u kaściele pa-
litoŭsku byli dadatkawyja naba-
ženstwy. Mnoha jość takich, što
naprociŭ iduć i chočuć, kab u
kaściele tolki papolsku bylo i ta-
kim čynam u našym kaściele
idzie wialikaja kałatnia. Świeda-
myja bielarusy padtrymliwajuć lič-
winoŭ, tolki samaja ciemnata pro-
ciŭ ich. Treba, kab i Bielarusy
swajho damahalosia.

P—ski.

Ž a r t y.

Sef biura da staroha ũradoŭca:

— Kožny raz, jak uwachodžu, wy sia-
dzicio biazdziejna. Peŭnie užo was sily
pakidajuć?

— Zusim nie, adkazwaje toj, tolki
maju horšy słuch ad maich kalehaŭ i
nia čuju, jak wy ũwachodzicie.

* * *

Dzie chawaješ hrošy ad žonki?

— Ŭ tej šufladzie, hdzie lažać dzu-
rawyja škarpetki.

Wyjšaŭ z duku nowy katalog
(knihašpis) bielaruskich knih knihar-
ni „Pahonia“ (Wilnia, Zawalnaja 1).
Ceny ũ katalogie padadzienny pawod-
le apošniaha abnižeñnia. Katalog wy-
sylajucca biaspłatna.

„Chr. Dumka“ wychodzić: 5 i 20 kožnaha miesiaca.
Padpiska na hod — 2 zł. 40 hr., na paŭhoda — 1 zł. 20 hr., na try miesiacy — 60 hr. Cana asobnaha numaru — 10 hrašoŭ.
Adras Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja wul. № 1—2.

Redakcyjnaja Kalebija: Ks. Dr. I. Rešeć, Wincuk Adwažny, Ks. Ad. Stankiewič, W. Jermalkowič
Adkazny redaktor KS. AD. STANKIEWIČ. X časapis wychodzić z dazwołu duchoŭnaj ulady. X Wydawiec „BIELPRES”.

Bielaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1.